

Київський національний університет
будівництва і архітектури
Кафедра
Політичних наук і права

«Затверджую»

Завідувач кафедри

 / Свген Перегуда /

30 червня 2023 р.

Розробник силабуса

 / Ірина Алексєєнко /
 / Олексій Лук'янов /

Шифр Спеціальності 052	Назва спеціальності, освітньої програми Політологія, Політичний менеджмент	Сторінка 1 з 7
-------------------------------------	---	-----------------------

СИЛАБУС

Міжнародні відносини та світовий політичний процес

(назва освітньої компоненти (дисципліни))

1) Шифр за освітньою програмою: ОКФ14				
2) Навчальний рік: 2025/2026				
3) Освітній рівень: бакалавр				
4) Форма навчання: денна				
5) Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки				
6) Спеціальність, назва освітньої програми: 052 Політологія; ОП «Політичний менеджмент»				
7) Статус освітньої компоненти: обов'язкова				
8) Семестр: 5-6				
9) Контактні дані викладача: Алесєєнко Ірина Вікторівна доктор політичних наук професор кафедри політичних наук і права Профіль на сайті: http://surl.li/fkked Лук'янов Олексій Петрович, кандидат історичних наук, доцент e-mail: lukianov.op@knuba.edu.ua Профіль на сайті: http://surl.li/fkked				
10) Мова викладання: Українська				
11) Пререквізити: «Історія держави і права», «Неоінституціоналізм та сучасні політичні інститути в сфері державної влади»				
12) Мета курсу: формування у студентів наукового розуміння і знань основних проблем політології міжнародних відносин, історії міжнародних відносин, зовнішньої політики держав та світової політики впродовж періоду від виникнення міжнародних відносин до наших днів, освоєння теоретичних і практичних аспектів світового політичного процесу, розкриття спектру понять і підходів, що застосовуються світовою наукою у вивченні політичних взаємодій на міжнародній арені.				
13) Результати навчання:				
№	Програмний результат навчання	Метод перевірки навчального ефекту	Форма проведення занять	Посилання компетентності
1.	ПРН01. Розуміти предметну область, етичні та правові засади професійної діяльності.	Проміжний та підсумковий контроль	Лекції, практичні заняття та самостійна робота	ІК ЗК1 СК4 СК5 СК6

Шифр Спеціальності 052	Назва спеціальності, освітньої програми Політологія, Політичний менеджмент	Сторінка 2 з 7
-------------------------------------	---	-----------------------

2.	ПРН02. Вільно спілкуватися державною та однією з іноземних мов усно і письмово у професійній діяльності.	Проміжний та підсумковий контроль	Лекції, практичні заняття та самостійна робота	ІК СК1 СК4 СК6
3.	ПРН08. Вміти використовувати базовий категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.	Проміжний та підсумковий контроль	Лекції, практичні заняття та самостійна робота	ІК СК1 СК4 СК5 СК6
4.	ПРН09. Вміти застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки.	Проміжний та підсумковий контроль	Лекції, практичні заняття та самостійна робота	ІК СК2 СК4 СК5
5.	ПРН10. Вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.	Проміжний та підсумковий контроль	Лекції, практичні заняття та самостійна робота	ІК СК3 СК4 СК5 СК6
6.	ПРН11. Застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності.	Проміжний та підсумковий контроль	Лекції, практичні заняття та самостійна робота	ІК СК4 СК5 СК6
7.	ПРН12. Вміти аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.	Проміжний та підсумковий контроль	Лекції, практичні заняття та самостійна робота	ІК СК4 СК5
8.	ПРН13. Вміти аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.	Проміжний та підсумковий контроль	Лекції, практичні заняття та самостійна робота	ІК СК4 СК6

14) Структура курсу:

Лекції, год.	Практичні заняття, год.	Лабораторні заняття, год.	Курсовий проект/ курсова робота РГР/Контрольна робота	Самостійні робота здобувача, год.	Форма підсумко- вого контролю	
5 сем.	22	22	-	1	46	Залік
6 сем.	22	24		1	44	Іспит
Сума годин:				180		
Загальна кількість кредитів ECTS				6,0		
Кількість годин (кредитів ECTS) аудиторного навантаження:				90 (3,0)		

15) Зміст курсу

Тематика лекцій та практичних занять:

5 семестр

МОДУЛЬ 1. Теоретико-методологічні засади аналізу міжнародних відносин та світового політичного процесу.

Змістовий модуль 1. Концептуальні підходи до аналізу міжнародних відносин

Тема 1. «Міжнародні відносини та світовий політичний процес» як навчальна дисципліна і об'єкт наукового аналізу (4 год.).

Тема 2. Класичні традиції та парадигми у вивченні міжнародних відносин.

Тема 3. Сучасні теоретичні підходи та парадигми дослідження міжнародних відносин.

Тема 4. Геополітичне підґрунтя світового політичного процесу. Геополітичні концепції міжнародних відносин. (4 год.).

Змістовий модуль 2. Системний підхід до аналізу міжнародних відносин

Тема 5. Міжнародні системи: сутність та моделі.

Тема 6. Актори міжнародних відносин.

Тема 7. Правове регулювання і дії моральних норм у міжнародних відносинах (4 год.).

Тема 8. Національний інтерес як головне спрямування зовнішньої політики та проблеми безпеки і стабільності в світовій політиці.

6 семестр

МОДУЛЬ 2. Сучасні тенденції світового політичного процесу

Змістовий модуль 3. Основні проблеми міжнародних відносин та сучасні тенденції в світовому політичному процесі.

Тема 9. Конфлікти в міжнародних відносинах (4 год.).

Тема 10. Сучасні тенденції світової політики в контексті глобалізації (4 год.).

Тема 11. Процеси інституалізації громадянського суспільства та політична модернізація в глобальному світі: теоретичні концепції та реальні результати (2 год.).

Тема 12. Регіональні проблеми міжнародних відносин.

Змістовий модуль 4. Міжнародні відносини у різних сферах суспільного життя

Тема 13. Міжнародні інформаційні відносини як складова сучасної матриці світової політики (4 год.).

Тема 14. Релігія і світова політика.

Змістовий модуль 5. Україна у світовій політиці

Тема 15. Становлення України як суб'єкта світової політики (4 год.; ПрЗ 6 год.).

Тематика індивідуальних завдань

Індивідуальні завдання до Модуля 1

Політологія міжнародних відносин: об'єкт, предмет, функції.

Політологія міжнародних відносин у системі наук і навчальних дисциплін.

Основні методи політології міжнародних відносин.

Проблеми міжнародних відносин у політичних теоріях минулого.

Традиціоналістський і модерністський підходи до аналізу міжнародних відносин.

Глобальна система міжнародних відносин: політологічний аналіз суті й основних тенденцій розвитку.

Політичні аспекти глобальних проблем сучасного світу.

Регіональні міжнародні системи: політологічний аналіз основних особливостей функціонування.

Субрегіональні міжнародні системи: зміст, форми, механізми функціонування.

Середовище міжнародних відносин: основні компоненти.

Геополітичні характеристики міжнародних систем початку ХХІ ст.: теоретичний вимір.

Геополітичні концепції ХХ ст. (континенталізм, атлантизм, мондіалізм, євразійство, континенталізм і поліцентризм).

Міжнародний актор: теоретичний і конкретно-політичний статус.

Співвідношення і взаємозв'язок основних учасників міжнародних відносин.

Національні інтереси: поняття, структура, роль у міжнародних відносинах.

Національна безпека в структурі державних інтересів.

Сила – серцевина міжнародних відносин.

Взаємодія права та моралі в міжнародних відносинах: історія та сучасність.

Міжнародні конфлікти: суть, причини, особливості, шляхи розв'язання.

Співробітництво як фактор стабілізації міжнародних відносин.

Інтеграційні процеси в міжнародних відносинах: теоретичне обґрунтування та політична практика.

Цивілізаційні особливості сучасної системи міжнародних відносин.

Політичний реалізм Г. Моргантау та Р. Арона: порівняльний аналіз.

Теорії інтеграції в науці про міжнародні відносини.

Неореалізм в теорії міжнародних відносин.

Джеймс Розенау про взаємозв'язок внутрішньої та зовнішньої політики.

Системний підхід у дослідженні міжнародних відносин.

Синергетичний підхід у дослідженні міжнародних відносин.

Особливості прийняття зовнішньополітичних рішень у кризових ситуаціях (Р. Холсті, Грем Т. Алісон).

Роль сили в міжнародних відносинах.

Глобальна макросистема міжнародних відносин.

Шифр Спеціальності 052	Назва спеціальності, освітньої програми Політологія, Політичний менеджмент	Сторінка 4 з 7
-------------------------------------	---	-----------------------

Співробітництво у міжнародних відносинах.
Національна безпека в структурі державних інтересів.
Міжнародна безпека: теоретико-концептуальні підходи.

Індивідуальні завдання до Модуля 2

Глобалізаційні процеси в сучасному світі.
Гуманітарна діяльність ООН у врегулюванні збройних конфліктів (2010 – 2022 рр.).
Транскордонний вимір європейської інтеграції.
Міжнародний тероризм та особливості боротьби з ним.
Асиметрія в українсько-російських відносинах.
Енергетична політика Росії в умовах глобалізації.
Військова присутність як інструмент зовнішньої політики Росії та США.
Формування зовнішньополітичної стратегії США після “холодної війни”.
Нова американська зовнішньополітична глобальна стратегія: особливості формування.
Особливості європейської політики Росії на рубежі XX – XXI ст.
Вплив зовнішньої політики Росії на світовому політику.
Політико-правова оцінка анексії Криму.
Сучасна дипломатія як засіб регулювання міжнародних відносин.
Геополітичні виміри України в загальноєвропейському політичному процесі.
Глобальний вимір конфлікту Україна – Росія.
Вплив Інтернету на сучасну систему міжнародних відносин.
Зовнішньополітичний імідж України та особливості його формування.
Особливості реалізації Україною євроінтеграційної стратегії.
Проблеми забезпечення інформаційної безпеки держави.
Формування та здійснення зовнішньої політики України в 1999 – 2004 рр.
Особливості формування зовнішньополітичної стратегії України в 2005 – 2009 рр.
Особливості формування зовнішньополітичної стратегії України в 2010 – 2013 рр.
Особливості формування зовнішньополітичної стратегії України в 2014 – 2022 рр.
Роль ТНК у формуванні міжнародної політики.
Міжнародний тероризм в інформаційно-комунікативному просторі світової політики.

Шифр Спеціальності 052	Назва спеціальності, освітньої програми Політологія, Політичний менеджмент	Сторінка 5 з 7
-------------------------------------	---	-----------------------

16) Основна література:

Підручники:

Алексєєнко І.В., Маргулов А.Х., Єремєєва І.А., Несправа М.В. Історія міжнародних відносин. Підручник. Дніпро: ДДУВС, 2020. 220 с.

Алексєєнко І.В., Курас А.І., Маргулов А.Х. Глобальні проблеми міжнародних відносин: безпековий вимір. За заг. ред. Алексєєнко І.В. Підручник. Дніпро..2021. 187с.

Глобальні дисбаланси внутрішньої і зовнішньої політики держави. Глобалізаційні виклики сучасності: Підручник / авт. кол.: Л. Комаха, І. Алексєєнко, В. Гура та ін.- К.: ВПЦ “Київський університет”, 2022. - 350 с.

Глобальна та національна безпека: підручник. Авт. кол. :В.І. Абрамов, Г.П. Ситник, В.Ф. Смолянук та ін. За заг. ред. Г.П.Ситника. Київ : НАДУ, 2016. 784 с.

Кучик О.С. Україна в міжнародних організаціях : підручник / О.С. Кучик; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2014. – 411 с.

Чекаленко Л.Д. Зовнішня політика України: Підручник для студ. ВНЗ / Л.Д. Чекаленко. – К.: ДАУ, 2015. – 749 с.

Навчальні посібники:

Алексєєнко І.В., Єремєєва І.А., Агарков О.А. Навчальний посібник . Теорія міжнародних відносин. Дніпро: «Інновація, 2019. 222 с.

Теорія міжнародних відносин. Міжнародні відносини та світова політика : навч. посіб. / М.П. Требін, Л.М. Герасіна, В.Л. Погрібна та ін. ; за ред. М.П. Требіна. – Х. : Право, 2016. – 540 с.

Шергін С.О. Політологія міжнародних відносин. Навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2023. 256 с.

Курси лекцій

Лук'янов О.П., Стойко О.М. Міжнародні відносини та світовий політичний процес: курс лекцій для студентів спеціальності 052 «Політологія». Київ-Тернопіль: КНУБА, Ф-ОП Шпак В.Б., 2021. 197 с.

Методичні рекомендації

Лук'янов О.П., Стойко О.М., Перегуда Є.В. Міжнародні відносини та світовий політичний процес: методичні рекомендації з підготовки до практичних занять, виконання індивідуальних завдань та самостійної роботи для студентів спеціальності 052 «Політологія». Київ-Тернопіль: КНУБА, Ф-ОП Шпак В.Б., 2021. 38 с.

Нормативно-правові акти

Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 30 липня 2021 року "Про Стратегію зовнішньополітичної діяльності України"» від 26.08.2021 р. №448/2021. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/4482021-40017>.

17) Додаткові джерела:

- Aliexsieienko, I., Drobyazko, S., Kobets, M., Kiselyova, E., Lohvynenko, M. (2021). Transnationalisation and segment security of the international labor market. *Journal of Security and Sustainability Issues*, 9(2). p. 547-559. URL: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?origin=resultslist&authorId=57214728057&zone=>.
- Iryna Aliexsieienko, Viktoriia Koltun, Nataliia Grynchuk, Volodymyr Vakulenko, Oksana Kohut. Sustainable Development of Territories during the Period of Post-War Environmental Restoration, WSEAS Transactions on Environment and Development, vol.19, p. 350-360, 2023 г. DOI:10.37394/232015.2023.19.31. <https://www.wseas.com/journals/ead/2023.php>
- Алексєєнко І.В. Публічна дипломатія в умовах глобалізації: нові виклики. Електронний журнал «Державне управління: удосконалення та розвиток». 2022. № 12. DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2156.2022.12.2>.
- Алексєєнко І.В. Національна безпека держави перед загрозою біотероризму: стратегія протидії (англ. мовою). Наука і правоохорона. 2020. №1 (47). С. 25-33. DOI (Article): [https://doi.org/10.36486/np.2020.1\(47\)](https://doi.org/10.36486/np.2020.1(47)) https://naukaipravoohorona.com/journal/ukr/2020_1/4.pdf.
- Алексєєнко І.В. Етнополітичні конфлікти як тригери міжнародної стабільності та безпеки: історія і сучасність. Наука і правоохорона. 2020. №3 (49). С.29-38. DOI (Issue): [https://doi.org/10.36486/np.2020.3\(49\)](https://doi.org/10.36486/np.2020.3(49)) <https://naukaipravoohorona.com/ua/journal.php?year=2020&number=3&lang=ukr>.
- Алексєєнко І.В. Концепції цивілізаційного розвитку: суперечливість політико-правових та управлінських тенденцій. Наука і правоохорона. 2021. №1 (51). С.7-14. DOI (Article): [https://doi.org/10.36486/np.2021.1\(51\)](https://doi.org/10.36486/np.2021.1(51)) <https://naukaipravoohorona.com/ua/journal.php?year=2021&number=1&lang=ukr>
- Alekseenko I.V., Kobets M.P. Political and Legal Problems of Information Security in Public Governance in the Conditions of Globalization. Наука і правоохорона. 2022. №1 (55). С.53-59. <https://naukaipravoohorona.com/ua/journal.php?year=2022&number=1&lang=ukr>. DOI (Issue): [https://doi.org/10.36486/np.2022.1\(55\)](https://doi.org/10.36486/np.2022.1(55)) Фахова Наукометрична
- Aliexsieienko Iryna. International terrorism as a political phenomenon. Problems of counteraction. Вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, 2021. (Index Copernicus (IC) С.42-48. URL: <file:///C:/Users/IPACS%20User/Desktop/Inv%2011-12-2022.pdf>.
- І. В. Алексєєнко, А. С. Опанасюк, В. В. Редзюк, Органи судової влади: функції, повноваження та відповідальність. № 9 (2022): Державне управління: удосконалення та розвиток. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2156.2022.9.8>. URL: <https://nayka.com.ua/index.php/dy/article/view/517>.
- Америка і Європа у сучасних міжнародних трансформаціях. Монографія. / Макаренко Є.А., Погорська І.І., Рижков М.М. та ін. – К.: Центр вільної преси, 2014. – 472 с.
- Вояковський Д. Ментальні кордони в Європі без кордонів: Монографія. – 2-е вид. / Пер. з пол.; наук. ред. С.С. Троян, А.М. Киридон. – К.: НІКА-Центр, 2015. – 320 с.
- Горбулін В.П., Качинський А.Б. Стратегічне планування: вирішення проблем національної безпеки. Монографія. – К.: НІСД, 2010. – 288 с.
- Горбулін В.П., Власюк О.С., Лібанова Е.М., Ляшенко О.М. Збройний конфлікт в Україні у термінах геополітики. Суспільно-політичні процеси. 2016. Вип. 3. С. 61–86.
- Зовнішня політика у постбіполярному світі (Аналіз. Проблеми. Прогнози): Монографія / Наук. ред. д.і.н., проф. С.С. Трояна. – К.: ДАУ, 2014. – 189 с. URL: <http://troyan-ss.yolasite.com/3.php>.
- Кіссінджер, Генрі. Дипломатія / Пер. з англ. М. Гоцацюка, — К. : Вид. група КМ-БУКС, 2020. — 864 с.
- Мироненко П.В. Збочена росія та ознаки Третьої світової війни. Нотатки із щоденника політолога. У 2 частинах. Видання Академії політичних наук України. Київ: Видавництво Політія, 2022.
- Мироненко П.В. Спогади про майбутнє. Хроніки війни із щоденника політолога. Київ: Видавництво Політія, 2022. 700 с.
- Українська революція гідності, агресія РФ і міжнародне право: Колективна монографія / Упорядник і редактор проф. О. Задорожній. – К.: К.І.С., 2014. – 1016 с.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека Київського національного університету будівництва і архітектури. URL: <http://library.knuba.edu.ua/>.
2. Освітній сайт КНУБА. URL: <https://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=3116>.
3. Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua/ru>.
4. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>.
5. Міністерство закордонних справ України. URL: www.mfa.gov.ua
6. Представництво ООН в Україні. URL: <https://ukraine.un.org/uk>.
7. Державний департамент Сполучених Штатів Америки. URL: www.state.gov.
8. Веб-сайт періодичного видання The National Interest. URL: <https://nationalinterest.org>
9. Міністерство закордонних справ і зовнішньої торгівлі Канади. URL: <http://www.international.gc.ca/>.
10. Сайт Дипломатичної служби ЄС. URL: https://www.eeas.europa.eu/_en

Шифр Спеціальності 052	Назва спеціальності, освітньої програми Політологія, Політичний менеджмент	Сторінка 7 з 7
-------------------------------------	---	-----------------------

18) Система оцінювання навчальних досягнень (розподіл балів):

5 семестр з формою контролю залік

Поточне оцінювання		Індивідуальне завдання	Сума
ЗМ1	ЗМ2		
35	35	30	100

6 семестр з формою контролю іспит

Поточне оцінювання			Індивідуальне завдання	Підсумковий контроль	Сума
ЗМ3	ЗМ4	ЗМ5			
20	15	15	20	30	100

19) Умови допуску до підсумкового контролю:

Умовою допуску до здачі іспиту є відвідування лекційних та практичних занять, виконання завдань самостійної роботи. З поважної причини (хвороба чи інші обставини непереборної сили) відвідування лекційних занять може бути замінено на виконання реферату за темою лекційного заняття для врахування балів у підсумковому контролі.

20) Політика щодо академічної доброчесності:

Списування під час тестування та інших опитувань, які проводяться у письмовій формі, заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). У разі виявлення фактів списування з боку здобувача він отримує інше завдання. У разі повторного виявлення призначається додаткове заняття для проходження тестування.

21) Посилання на сторінку електронного навчально-методичного комплексу дисципліни:

<https://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2644>